

In the Supreme Court of South Africa.
In die Hooggeregshof van Suid-Afrika.

(APPÈL Provincial Division.)
(Provinsiale Afdeling.)

Appeal in Civil Case.
Appèl in Siviele Saak.

FRANCOIS DANIEL SWART

Appellant,

versus

GIDEON WILHELMUS SMUTS

Respondent

Appellant's Attorney Symington & De Kok
Prokureur vir Appellant

Respondent's Attorney R. J. Barry
Prokureur vir Respondent

Appellant's Advocate H. P. van Dyke
Advokaat vir Appellant

Respondent's Advocate J. W. B. de Villiers
Advokaat vir Respondent

Set down for hearing on

Op die rol geplaas vir verhoor op 3-11-70

1 2 6 7 10

Coram: van Blerk Wm. H. B., Ogilvie Thompson,
Polgular, Jansen A. R. & Corbett Wm. A. R.

T.P.A.

9.45 v.m. ————— 11.00 v.m.

11.15 v.m. ————— 12.10 v.m.

C. A. V.

Appel met koste afgewys.

Writ issued
Lasbrief uitgereik

Date and initials
Datum en paraaf

Bills Taxed.—Kosterekenings Getakseer.

Date.
Datum.

Amount.
Bedrag.

Initials.
Paraaf.

IN DIE HOOGGEREGSHOF VAN SUID-AFRIKA.
(APPÈL AFDELING.)

In die saak tussen:-

FRANCOIS DANIEL SWART.....APPELLANT.

TEEN

GIDEON WILHELMUS SMUTS.....RESPONDENT.

Coram:

Van Blerk, Wn. H.R., Ogilvie Thompson, Potgieter,
Jansen, A.RR., et Corbett, Wn. A.R.

Gehoor: 3 November 1970.

Gelewer: 11.12.70

U I T S P R A A K.

Corbett, Wn. A.R.

Hierdie appèl gaan oor die geldigheid en afdwing-
baarheid van n koopkontrak wat, na bewering, strydig met
die bepalings van art.23(1)(b) van die Wet op Landboukre-
diet, No. 28 van 1966, aangegaan is.

Die respondent (eiser in die Hof a quo), toenter-
tyd n boer van die distrik Lydenburg, het kragtens die Wet
op Landboukrediet aansoek om bystand gedoen. Ooreenkomstig
art. 21(1) van die Wet, is n sertifikaat, onderteken deur

die...../2.

die ondervoorsitter van die Landboukredietraad (hierna "die Raad", genoem), op 6 Desember 1966 uitgereik. Dit het uit hierdie sertifikaat geblyk dat respondent om bystand kragtens die Wet aansoek gedoen het en dat daar, na oordeel van die ondergetekende, n redelike vooruitsig bestaan het dat die Raad bystand aan hom sou verleen. Op 17 Maart 1967, en ^{ingewoone} luidens art. 22(1) van die Wet, is kennisgewings in die Staatskoerant en twee nuusblaaie gepubliseer vir die be-
legging van n vergadering van die respondent se skuldeisers ten einde hul vorderings teen die respondent te bewys en n skikkings voorstel te oorweeg. Daarna, op 24 Mei 1967, het respondent en appellant (verweerder in die Hof a quo) n geskrewe koopkontrak aangegaan waar kragtens respondent n sekere plaas bekend as "Gedeelte 'E' van die plaas Klipfontein/hoek Nr. 407", die eiendom van die respondent, aan appellant verkoop het. Op 21 Junie 1967 is voormelde sertifikaat deur die Minister van Landboukrediet en Grondbesit teruggetrek. Die Minister het terselfdertyd verklaar dat alle verrigtings ingevolge die betrokke deel van die Wet

ten...../3.

ten opsigte van die respondent verval het. Dit het geskied ingevolge art. 25(2)(g) op grond daarvan dat die Minister oortuig was dat die respondent sy aansoek wou terugtrek. Hiervan is op 27 Junie 1967 aan die Landdroste van Nelspruit en Lydenburg en die Registrateur van Aktes kennis gegee.

Die onderhawige gedⁿg vloei voort uit die geskrewe koopkontrak van 24 Mei 1967. Dit blyk uit respondent se deklarasie dat appellant die ooreenkoms daarna gerepudieër het. Gevolglik het respondent betaling van die koopprys van R30,000, tesame met sekere bykomstige regshulp geëis, met aanbieding van nakoming van sy verpligtinge onder die koopkontrak. Daarteen het die appellant 'n spesiale pleit opgewerp waarin beweer word dat respondent se eis geen skuldoorsaak openbaar nie op grond daarvan dat die onderhawige koopkontrak strydig met die bepalinge van art.23(1)(b) van die Wet aangegaan is en dat voormelde koopkontrak dus nietig of, alternatiewelik, vernietigbaar is. Die gegrondheid van hierdie spesiale pleit is in die Hof a quo deur

middel...../4.

middel van 'n eksepsie in geding gestel. Die ~~Ek~~sepsie het voor Waarnemende Regter de Wet in die Transvaalse Provinsiale Afdeling gedien. Na aanhoor van betoë het die geleerde Verhoorregter tot die slotsom gekom dat die koopkontrak nóg nietig nóg vernietigbaar was ~~níe~~ en die eksepsie is derhalwe met koste gehandhaaf. (Sien Smuts v. Swart, 1970(3) S.A. 113(T)). Appellant kom nou in hoër beroep teen hierdie uitspraak en bevel.

Dit blyk duidelik uit die voorgaande dat die gegrondheid van die eksepsie van die betekenis en strekking van die bepalings van art.23(1)(b) van die Wet afhang. Hierdie artikel moet egter in sy samehang en in ooreenstemming met die algemene doel en strekking van die Wet uitgelê word.

Volgens die lang titel, het die Wet tot stand gekom met die doel om voorsiening te maak vir bystand aan — persone wat boerdery beoefen of onderneem om dit te beoefen, vir die uitoefening van beheer ten opsigte van verleende bystand en vir ander aangeleenthede wat daarmee in verband

staan. Die Boere-Bystand⁴wet, No. 48 van 1935, is o.a. deur die Wet herroep en heelwat van die bepalings van die Wet is of identiek met of gebaseer op die ooreenstemmende bepalings van die Boere-Bystand⁵wet. Baie van die hofbeslissings wat laasgenoemde Wet uitgelaê het is derhalwe ook op die huidige wetgewing van toepassing.

Ingevolge art. 10 van die Wet word die Raad gemagtig, om op verskillende wyses en op die bedinge en voorwaardes deur die Raad bepaal, aan persone wat boerdery beoefen of onderneem om dit te beoefen, bystand te verleen. Een wyse waarop dit kan geskied is "in verband met n skikking" (sien art. 10(1)(c)). Skikking met skuldeisers word in Deel III van die Wet behandel. Hierdie deel begin met art. 21 wat soos volg lui:-

"21.(1) n Geding wat in 'n hof teen n persoon ingestel is tot verhaal van n bedrag deur hom verskuldig, of tot beslaglegging op, of verkoop van bates wat aan hom behoort, by die tenuitvoerlegging van n vonnis van daardie hof, word opgeskort deur indiening by daardie hof, van n sertifikaat onderteken deur die voorsitter of ondervoorsitter..../6.

ondervoorsitter van die raad waaruit blyk dat bedoelde persoon (in hierdie Deel die applikant genoem), aansoek om bystand gedoen het en dat daar na die oordeel van bedoelde voorsitter of ondervoorsitter n redelike vooruitsig bestaan dat die raad aan die applikant bystand sal verleen.

(2) Indien-

(a) die raad die aansoek van die applikant van die hand wys;

(b) daar ingevolge artikel 25 verklaar is dat alle verrigtings ingevolge hierdie Deel ten opsigte van die applikant verval het;

(c) die raad bystand aan die applikant verleen,

verval genoemde sertifikaat en kan n geding in subartikel (1) bedoel, behoudens die bepalinge van artikel 24, voortgesit word."

In art. 22 word dit verder bepaal dat indien dit na die oordeel van die Raad wenslik is, ten einde die applikant om bystand in staat te stel om met n redelike vooruitsig op sukses te boer, dat n skikking met sy skuldeisers getref word, dan kan die sekretaris van die Raad, na oorlegpleging met die applikant, n vergadering van die applikant en sy skuldeisers belê, ten einde die vorderings van skuldeisers

teen die applikant te bewys en n skikkingsvoorstel te oorweeg. Die vergadering word belê deur middel van kennisgewings wat in die Staatskoerant en n Afrikaanse en n Engelse nuusblad in omloop in die gebied waarin die applikant gewoonlik woon, gepubliseer word.

Art. 22 bepaal dat die vergadering moet plaasvind in die kantoor van die landdros van die distrik waarin die applikant woonagtig is. Die artikel bevat ook ander bepalings met betrekking tot die belegging van die vergadering maar dit is nie nodig om hulle uiteen te sit nie. Die procedure by die vergadering word gereël deur art.24 wat bepaal dat die landdros in wie se kantoor die vergadering plaasvind, die voorsitter moet wees en voorts voorsiening maak vir aangeleenthede soos die bewys van vorderings teen die applikant, die bedinge en voorwaardes wat n skikkingsvoorstel moet bevat en die wyse waarop die skikkingsvoorstel aangeneem of verwerp kan word. As die voorgestelde skikking deur die skuldeisers verwerp word, dan kan daar met die applikant se boedel, ingevolge art. 28, gehandel word

ooreenkomstig die prosedure wat soms as die "Insolvensie-prosedure" bekend staan (vgl. Koller, N.O. v. Steyn en n ander, 1961(1) S.A.422 (AD), te bl. 428 E), mits die ap-plikant dit verkies. So nie, dan is die voorsittende beampte verplig om te verklaar dat die verrigtings verval het (sien art. 28(2), gelees met art.25(1)(e)).

Art. 23(1)(b), waaroor die onderhawige dispuut gaan, lui soos volg:-

"23. (1) Met ingang van die datum van die indiening van n in artikel 21(1) be-doelde sertifikaat by n hof of, indien geen sertifikaat aldus ingedien is nie, met ingagg van die datum van publikasie van n in artikel 22(1) bedoelde kennisgewing, en totdat bedoelde sertifikaat ingevolge arti-kel 21(2) verval -

.....

(b) mag die applikant nie sy skulde betaal of sy bates van die hand sit of beswaar nie, behalwe met die toestemming van die raad;"

Sub-artikels (3) en (4) van art. 23 bepaal dat:

"(3) Indien die applikant die eienaar van onroerende goed is, kan die Minister die...../9.

die betrokke registrateur van aktes magtig om op die titelbewys van daardie goed een of meer van die beperkings te registreer wat ingevolge subartikel (1) (a) of (b) ten opsigte daarvan van toepassing is.

(4) Bedoelde registrateur van aktes moet aan so n magtiging gevolg gee op n wyse wat hy as die mees uitvoerbare en die gerieflikste beskou, en elke sodanige beperking is daarna teenoor alle persone geldig en van krag".

Die beperkings wat kragtens sub-artikel 1(a) opgelê kan word en waarna in sub-artikel (3) hierbo verwys word, het betrekking op eiendom van die applikant waarop hy die tenuitvoerlegging van n vonnis van n hof beslag gelê is. Hierdie bepaling kom nie hier ter sprake nie.

Die gevolge van n versuim aan die kant van die applikant om die vereistes van art. 23(1)(b) na te kom word in sekere gedeeltes van art. 25 bepaal. Die tersaaklike gedeeltes van hierdie artikel lui:-

"25(1) Indien die applikant -

.....

(d) na die oordeel van die voorsittende beamppte artikel 23(1)(b) verontagsaam het;

.....verklaar...../10.

.....

verklaar die voorsittende beampte dat alle verrigtings ingevolge hierdie Deel ten opsigte van die applikant verval het en d en hy dienooreenkomstig aan die sekretaris verslag.

(2) Die Minister kan, na oorlegpleging met die raad, te eniger tyd, maar voordat, ooreenkomstig n skikking, onroerende goed getransporteer of met verband beswaar is of n verband of ander las op onroerende goed geroj er is, verklaar dat alle verrigtings ingevolge hierdie Deel ten opsigte van die applikant verval het, indien -

.....

(c) die Minister oortuig is dat die applikant artikel 23 (1)(b) verontagsaam het;

.....

(g) die Minister oortuig is dat die applikant sy aansoek wil terugtrek: Met dien verstande dat die Minister kragtens hierdie paragraaf sonder oorlegpleging met die raad kan optree.

(3) n Verkl ^ring kragtens hierdie artikel het die uitwerking dat alle regte en verpligtinge van die applikant herleef asof geen stappe ingevolge hierdie Deel gedoen was nie".

Dit...../11.

Dit blyk duidelik uit die Wet in sy geheel dat die woorde "voorsittende beampte" in art. 25 (1)(d) betrekking het op die landdros wat op die vergadering, kragtens art. 22 belê, voorsit. Art. 25 moet ook saamgelees word met art. 21(2), die bepaling waarvan hierbo aangehaal is en waarkragtens 'n verklaring tuidens art.25 nie alleen die gevolg in art. 25(3) omskryf teweegbring nie; maar ook die sertifikaat, ingevolge art. 21(1) uitgereik en ingedien, laat verval en 'n end maak aan die opskorting van geregtelike stappe.

Ek kom nou terug na die feite van die onderhawige saak. Alhoewel dit uitdruklik in die pleitstukke beweer word dat die sertifikaat aangaande respondent se aansoek om bystand op 6 Desember, 1966, uitgereik is, word daarin nie spesifiek vermeld of en, indien ^{wel} ~~so~~, wanneer sodanige sertifikaat by 'n hof ingevolge art. 21(1) ingedien is nie. By die verhoor van die appél het die advokate die Hof verwittig dat dit gemene saak ^{is} ~~was~~ dat die sertifikaat wel aldus ingedien was maar hulle was nie in

staat om enige besonderhede daaromtrent te verskaf nie.

Hoe dit ook al sy, daar word in die spesiale pleit, gelees saam met die nadere besonderhede daartoe, beweer dat die voorgeskrewe kennisgewings ingevolge art. 22(1) op 17 Maart 1967 gepubliseer is. Word die bepalings van art. 23(1)(b) op hierdie feite toegepas, dan is dit duidelik dat vanaf genoemde datum (indien nie vanaf 'n vroeëre datum nie) en totdat die sertifikaat as gevolg van die Minister se terugtrekking op 17 Junie 1967 verval het, die respondent verbied was om, o.a., enige van sy bates van die hand te sit, behalwe met die toestemming van die Raad. Dit word verder in die spesiale pleit beweer dat geen sodanige toestemming van die Raad t.o.v. die onderhawige koopkontrak verkry is nie; en dat aangesien hierdie ooreenkoms aangegaan is binne die tydperk wanneer bogemelde verbod in werking was, die ooreenkoms in stryd daarmee was en derhalwe nietig of, alternatiewelik, vernietigbaar was.

Hierdie spesiale verweer gaan van twee veronderstellings uit, nl. (i) dat toe respondent sy plaas verkoop het hy in stryd met art 23 (1)(b), een van sy

bates " van die hand gesit het"; en (ii) dat n transaksie wat strydig met die bepalings van art. 23(1)(b) aangegaan is, nietig of vernietigbaar is. Die eerste van hierdie twee veronderstellings is in een van die gronde van eksepsie vervat. Alhoewel dit nie voor die Hof a quo beredeneer is nie, het die advokate geskrewe argumente daaromtrent aan hierdie Hof voorgelê, nadat die punt deur die Hof geopper was. Dit is inderdaad nie nodig om daarmee te handel nie aangesien die saak na aanleiding van die tweede veronderstelling finaal beslis kan word.

Die regsbeginsels wat van toepassing is by beoordeling van die geldigheid of nietigheid van n transaksie wat aangegaan is, of ⁿ handeling wat verrig is, in stryd met n statutêre bepaling of met verontagsaming van n statutêre vereiste, is welbekend en is alreeds dikwels deur hierdie Hof ^{gekonstateer} ~~gekonstateer~~ (sien Standard Bank v. Estate Van Rhyn, 1925 A.D. 266; Sutter v. Scheepers, 1932 A.D. 165; Leibrandt v. South African Railways, 1941 A.D. 9; Messenger of the Magistrate's Court, Durban, v. Pillay, 1952(3) S.A. 678(A.D.))

Pottie v. Kotze, 1954(3) S.A. 719 (A.D.); Jefferies v.

Kongha Divisional Council, 1958(1) S.A. 233 (A.D.);

Maharaj and others v. Rampersad, 1964(4) S.A. 638 (A.D.)).

Dit blyk uit hierdie en ander tersaaklike gewysdes dat wanneer die onderhawige wetsbepaling self nie uitdruklik verklaar dat sodanige transaksie of handeling van nul en gener waarde is nie, die geldigheid daarvan uiteindelik van die handeling bedoeling van die Wetgewer afhang. In die algemeen word n handeling wat in stryd met n statutêre bepaling verrig is, as n nietigheid beskou, maar hierdie is nie n vaste of onbuigsame reël nie. Deeglike oorweging van die bewoording van die statuut en van sy doel en strekking kan tot die gevolgtrekking lei dat die Wetgewer geen nietigheid~~s~~ bedoeling gehad het nie. Daar is in hierdie verband verskeie indiciae en interpretasiereëls wat van diens is om die bedoeling van die Wetgewer vas te stel. Dit is bv. Beslis, na aanleiding van die bewoording van die wetsvoorskrif self, dat die gebruik van die woord "moet" (Engels "shall"), of enige ander woord van n gebiedende aard, n aanduiding is

van n nietigheidsbedoeling; en dat n soortgelyke uitleg van toepassing is in gevalle waar die wetsbepaling negatief ingeklee is, d.w.s. in die vorm van n verbod. Selfs in sodanige gevalle kan daar ander oorwegings wees wat desondanks tot n geldigheidsbedoeling lei. As n strafbepaling of soortgelyke sanksie ten opsigte van n oortreding van die statutêre bepaling bygevoeg word, dan ontstaan natuurlik die vraag of die Wetgewer dalk volstaan het met die oplegging van die straf of sanksie dan wel daarbenewens bedoel het dat die handeling^{self} as nietig beskou moet word.

Soos Bowen, L.J. die saak in n Engelse gewysde, Melliss and Another v. The Shirley and Freemantle Local Board of Health (1885) 16 Q.B.D. 446 (te bl. 454) gestel het -

".....in the end we have to find out, upon the construction of the Act, whether it was intended by the legislature to prohibit the doing of a certain act altogether, or whether it was only intended to say that, if the act was done, certain penalties should follow as a consequence."

In hierdie verband moet die doel van die wetgewing, en veral die kwaad wat die Wetgewer wou bestry, in oorweging ge-

neem word. Aandag moet ook gewy word aan die volgende vraag: verg die verwesenliking van die Wetgewer se doel die vernietiging van die strydige handeling, of sal die oplegging van die straf of sanksie daardie doel volkome verwesenlik? Die volgende uitlating van Hoofregter Fagan in Pottie v. Kotze (supra), te bl.726(H) is hier tersake:-

"The usual reason for holding a prohibited act to be invalid is not the inference of an intention on the part of the Legislature to impose a deterrent penalty for which it has not expressly provided, but the fact that recognition of the act by the Court will bring about, or give legal sanction to, the very situation which the Legislature wishes to prevent."

Nog n belangrike oorweging wat hier ter sprake kom is die feit dat nietigheid soms groter ongerief en meer onwenslike gevolge ("greater inconveniences and ^{- soos die gewydes dit is} impropriety") kan veroorsaak as die verbode handeling self.

Word hierdie beginsels op die uitleg van art.23(1)

(b) toegepas, dan is dit, in die eerste plek, opmerklik dat

die...../17.

die woorde " mag" (Engels "shall") gebruik word en dat die bepaling negatief ingeklee is. Hierdie is, soos ek reeds gemeld het, aanduidings van 'n nietigheidsbedoeling. Daarenteen, indien die doel en strekking van hierdie bepaling en van ander dele van die Wet ondersoek word, skyn daar teenoorgestelde indiciae te wees. Die belangrikste van hierdie is miskien art. 25 wat die enigste sanksie t.o.v. 'n oortreding van art. 23(1)(b) bevat. Soos blyk uit die gedeeltes van art. 25 wat hierbo aangehaal is, kom die sanksie neer op 'n verklaring dat alle verrigtings in verband met die voorgestelde skikking verval het; en kan die sanksie òf deur die voorsittende beampte by die vergadering van skuldeisers òf deur die Minister opgelê word. In die geval van die voorsittende beampte skyn sub-artikel (1) sodanige verklaring gebiedend te maak indien die applikant, na sy oordeel, die bepalings van art. 23(1)(b) verontagsaam het. In beide gevalle het sodanige verklaring die volgende uitwerking: die sertifikaat verval art. (21(2)); die verbodinge in art. 23(1) vervat, insluitende die onderhawige verbod...../18.

verbod, kom tot n end (art. 23(1)); en alle regte en verpligtings van die applikant herleef asof geen stappe in-
gevolge dié deel van die Wet wat met skikkingsverrigtings
handel, gedoen was nie (art. 25(3)).

Die algemene skema van hierdie bepalings, wat
wedersyds betrekking het op mekaar, is dus om te bepaal dat
terwyl die sertifikaat geld, d.w.s. terwyl die aansoek deur
die Raad oorweeg word en, heelwaarskynlik, terwyl stappe
gedoen word om n skikking tussen die applikant en sy skuld-
eisers te reël, die applikant nie, sonder magtiging, sy
bates van die hand mag sit nie; en verder om te bepaal dat
indien hierdie verbod verontagsaam word, alle verrigtings
sal verval en die applikant se status quo ante herstel
sal word. Die doel van die verbod self is, na my oordeel,
om te verseker dat, terwyl dit geld, daar geen wesenlike
verandering in die applikant se finansiële posisie sal
plaasvind nie-as gevolg van die feit dat die applikant
van sy bates van die hand sit. Sodra die sanksie in art. 25
voorgeskryf in werking gestel word en die verrigtings verval,

... ..
... ..

... ..
... ..

... ..
... ..

... ..
... ..

... ..
... ..

... ..
... ..

... ..
... ..

... ..
... ..

... ..
... ..

... ..
... ..

... ..

tance Board, 1957(4) S.A. 600(T), te bl. 605 D).

En in dié verband moet ook nie uit die oog verloor word nie dat slegs die boer self gemagtig is om die bepalinge van die Wet t.o.v. homself in werking te stel; dat luidens art. 25(2)(g) die applikant die verrigtings ~~te~~ enige tyd kan laat beëindig; dat selfs die "Insolvensiewet-prosedure" nie aangewend kan word nie tensy die applikant dit verkies; en dat as laasgenoemde prosedure gevolg word, die applikant nie aan die stigma of die handelingsonbevoegdhede van 'n insolvent onderwerp word nie. Hierdie voordele is deur van den Heever, R. (met verwysing na die Boere-Bystand^swet) beskrywe as 'n "indulgence subject to certain conditions" (sien Richter v. Assistant Master Master and Bloemfontein Town Council, 1941 O.P.D. 19, te bl. 23) en dit word deur die Wet bepaal dat, indien die applikant versuim om hierdie voorwaardes ("conditions") - insluitende die verbod vervat in art. 23(1)(b) - na te kom, die vergunning ("indulgence") verval. Hierdie is, vanuit applikant se standpunt, 'n strawwe sanksie en dit versterk die sienswyse

dat...../21.

dat die Wetgewer met die sanksie volstaan het en nie bedoel

het om die ^{gewoonte}strydige handeling te vernietig nie. Met ander

woorde, die Wetgewer het nie bedoel om die handeling ge-

heel-en-al te verbied nie maar ^{het}slegs bedoel het om te be-

paal dat, indien die handeling verrig word, sodanige op-

trede die verlies van die vergunning ^{sal}sou veroorsaak.

Appellant se advokaat het in die loop van sy

betoog aan die hand gedoen dat die bepalinge van die Wet

nie alleen ten voordele van die applikant maar ook in die

belang van sy skuldeisers bedoel is. Hy het voorts aangevoer

dat n handeling wat strydig met art. 23(1)(b) verrig word,

nadelig op die belange van skuldeisers sou werk en dat der-

halwe bedoel is dat ~~sodanige~~ sodanige handeling deur art.

23(1)(b) vernietig sou word. Hierdie betoog is, m.i., op

n dwaling gebaseer. Soos ek alreeds aangetoon het, is daar

geen aanduiding in die Wet dat die Wetgewer enige belange

behalwe dié van die applikant wou behartig nie.

Ten laaste is daar ^{ook}/die ongerief en onwenslike

gevolge ("inconveniences and impropriety") wat sou

voortvloei...../23.

voortvloei uit die vernietiging van 'n handeling wat strydig met art. 23(1)(b) verrig is. 'n Derde party sou onvermydelik in sodanige handeling betrek word - in die onderhawige geval was dit die applikant gewees - en vernietiging van die handeling kon 'n nadelige uitwerking op sy belange hê. In baie gevalle kan dit gebeur dat die derde party onbewus is van die feit dat die handeling in stryd met die wet is, en onder daardie omstandighede is 'n mens ongeneig om 'n nietigheidsbedoeling te bevind. Appellant se advokaat het in oorweging gegee dat die bepalings van art. 23(3) - wat hierbo aangehaal is - ingevoeg is om kennis aan onskuldige derde partye te gee en sodoende om te vermy dat hulle skade of ongerief ly as gevolg van die aangaan van nietige transaksies. Ek is nie van voornemens om 'n volledige uitleg van die doel en omvang van art. 23(3) en (4) te onderneem nie want ek is oortuig dat die betoog ongegrond is. Die registrasie van beperkings deur die Registrateur van Aktes kragtens art. 23(3) word nie noodwendig in elke geval uitgevoer nie en ^{hierdie} ~~beide~~ bepalings is

slegs...../23.

slegs in die geval van onroerende goed ~~na~~ van toepassing.

Die betoog verontagsaam dus oorwegings wat op ongeriewe en onwenslike gevolge gegrond is.

Om hierdie redes het ek tot die slotsom geraak dat 'n koopkontrak wat na bewering strydig met art. 23(1)(b) van Wet No. 28 van 1966 aangegaan is, nie weens sodanige strydigheid òf nietig òf vernietigbaar is nie. Dit volg noodwendig dat die spesiale pleit wat in hierdie saak geliasseer is, geen verweer geopenbaar het nie en dat die eksepsie daarteen tereg deur die Hof a quo gehandhaaf is.

Die appèl word met koste afgewys.

M. M. Corbett
.....
Corbett, Wn. A.R.

Van Blerk, Wn. H.R.	)	
Ogilvie Thompson, A.R.)		STEM SAAM:
Potgieter, A.R.	)	
Jansen, A.R.	)	

Namens die Appellant: H.P. Van Dyk.

Namens die Respondent: I.W.B. de Villiers.

PROKUREURS NAMENS APPELLANT.

HAASBROEK & BOEZAART,

PRETORIA.

SYMINGTON & DE KOK,

BLOEMFONTEIN.

PROKUREURS NAMENS RESPONDENT.

ROOTH & WESSELS,

PRETORIA.

REITZ, BARRY & PRETORIUS,

BLOEMFONTEIN?